

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jana Filipa, soudce zpravodaje Pavla Rychetského a soudce Jaromíra Jirsy o ústavních stížnostech stěžovatelek 1) **X s.r.o.** a 2) **Y s.r.o.**, zastoupených JUDr. Alfrédem Šrámkem, advokátem, sídlem Českobratrská 1403/2, Ostrava, proti usnesení Vrchního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 9. ledna 2019 č. j. 8 VZN 288/2017-67, usnesení Krajského státního zastupitelství v Ostravě ze dne 2. července 2018 sp. zn. 1 KZN 4188/2016, zásahu Krajského státního zastupitelství v Ostravě spočívajícímu v udělení pokynu peněžním ústavům k převedení zajištěných peněžních prostředků z účtů stěžovatelek, vyrozumění Vrchního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 14. března 2018 č. j. 8 VZN 288/2017-24, zásahu Krajského státního zastupitelství v Ostravě spočívajícímu v předání trestního řízení vedeného pod sp. zn. 1 KZN 4188/2016 do Polské republiky a proti zásahu Krajského státního zastupitelství v Ostravě spočívajícímu v nečinnosti v témže trestním řízení, spojených s návrhem na zrušení části ustanovení § 79a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, ve slovech „Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu“, za účasti **Vrchního státního zastupitelství v Olomouci** a **Krajského státního zastupitelství v Ostravě**, jako účastníků řízení, takto:

I. Zásahem Krajského státního zastupitelství v Ostravě spočívajícím v udělení pokynu peněžním ústavům k převedení zajištěných peněžních prostředků z účtů stěžovatelek a vyrozuměním Vrchního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 14. března 2018 č. j. 8 VZN 288/2017-24, byla porušena základní práva stěžovatelek zaručená čl. 36 odst. 1 a čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Vyrozumění Vrchního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 14. března 2018 č. j. 8 VZN 288/2017-24 se ruší.

III. Krajskému státnímu zastupitelství v Ostravě se přikazuje, aby se pokusil obnovit stav před porušením základních práv stěžovatelek žádostí o vrácení peněžních prostředků z Polské republiky.

IV. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost a návrh s ní spojený odmítají.

Odůvodnění:

I.

Vymezení věci

1. Ústavními stížnostmi, jež byly Ústavnímu soudu doručeny dne 18. 4. 2018 a dne 25. 2. 2019, a které byly poté spojeny usnesením Ústavního soudu ze dne 9. 4. 2019 sp. zn. IV. ÚS 1355/18 ke společnému řízení, stěžovatelky brojí proti

- zásahu Krajského státního zastupitelství v Ostravě (dále jen „krajské státní zastupitelství“) spočívajícímu v předání trestního řízení vedeného pod sp. zn. 1 KZN 4188/2016 do Polské republiky,
- zásahu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v nečinnosti v témže trestním řízení,
- vyzoomění Vrchního státního zastupitelství v Olomouci (dále jen „vrchní státní zastupitelství“), kterým bylo stěžovatelkám sděleno, že jejich podnět k výkonu dohledu nad krajským státním zastupitelstvím byl odložen jako nedůvodný,
- zásahu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v udělení pokynu peněžním ústavům k převedení zajištěných peněžních prostředků z účtů stěžovatelek na účet Regionální prokuratury v Katowicích (dále jen „polská prokuratura“),
- usnesení krajského státního zastupitelství a usnesení vrchního státního zastupitelství, kterými bylo zrušeno zajištění peněžních prostředků stěžovatelek a zamítnuta stížnost proti takovému rozhodnutí,

a to z důvodu tvrzeného porušení jejich základních práv zaručených čl. 2 odst. 2, čl. 4 odst. 3 a 4, čl. 11 odst. 1, čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Dále podáním ze dne 3. 4. 2020 stěžovatelky navrhly zrušení části ustanovení § 79a odst. 1 trestního řádu.

2. Stěžovatelky jako obchodní společnosti se sídlem v Ostravě byly zúčastněnými osobami v rozsáhlém trestním řízení vedeném krajským státním zastupitelstvím pod sp. zn. 1 KZN 4188/2016 a Policií České republiky, Krajským ředitelstvím policie Moravskoslezského kraje, Odborem hospodářské kriminality (dále jen „policejní orgán“) pod č. j. KRPT-262326/TČ-2016-070082 pro podezření ze spáchání zvláště závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 a 3 písm. a) trestního zákoníku, zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a) a odst. 4 písm. a), b) a c) trestního zákoníku (ve znění účinném do 31. 1. 2019) a zločinu neoprávněného podnikání podle § 251 odst. 1 a 3 písm. b) trestního zákoníku. Uvedené trestné činnosti se měla od roku 2016 dopouštět skupina osob polské, české a ukrajinské státní příslušnosti, a to tak, že prostřednictvím jimi ovládaných obchodních společností v Polsku, České republice, Velké Británii, Kypru a Bulharsku tyto osoby zastíraly převody peněz pocházející z podvodného obchodování s minerálními oleji. Mezi tyto společnosti měly patřit i stěžovatelky ovládané jedním z podezřelých K. J. W., který je občanem Polska.

3. V rámci prověřování byly v listopadu 2016 zajištěny peněžní prostředky podle § 79a odst. 1 trestního řádu na 14 bankovních účtech, z toho na osmi bankovních účtech stěžovatelky 1) a na jednom bankovním účtu stěžovatelky 2). Ústavní stížnost stěžovatelek proti zajištění peněžních prostředků odmítl Ústavní soud jako zjevně neopodstatněnou usnesením ze dne 9. 5. 2017 sp. zn. II. ÚS 894/17 (všechna zde citovaná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>).

4. Trestní řízení bylo českými orgány činnými v trestním řízení vedeno toliko ve fázi prověřování, v jehož průběhu byla navázána spolupráce mezi českými a polskými orgány činnými v trestním řízení. V září roku 2017 proběhla společná schůzka mezi českými a

polskými orgány, na níž se obě strany informovaly o dosavadních výsledcích prověřování. Česká strana mimo jiné přednesla závěr, že v rámci činnosti podezřelé skupiny na území České republiky neexistuje jiné podezření než případné spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 trestního zákoníku. Podezření z dalších trestných činů (zejména daňových) ke škodě České republiky nebylo zjištěno. Bylo zjištěno, že osoby vyplývající jako osoby podezřelé z šetření v této věci jsou osobami podezřelými z páchaní daňových deliktů v Polské republice. Vzhledem k uvedenému závěru bylo diskutováno, zda by dalším postupem v prověřování mohlo být postoupení řízení do Polska, případně vytvoření společného vyšetřovacího týmu, což se s ohledem na úplné šetření v České republice, kde mělo docházet pouze ke směřování plateb pro účely zakrytí trestné činnosti, nezdálo jako účelné.

5. Dne 16. 10. 2017 obdrželo krajské státní zastupitelství rozsáhlý přípis od polské prokuratury podrobně popisující dosavadní vyšetřování dané trestné činnosti polskými orgány činnými v trestním řízení, v jehož závěru polská prokuratura žádá české orgány činné v trestním řízení o zvážení předání trestního stíhání vedeného v České republice do Polska, a to včetně zajištěných peněžních prostředků, které budou uznány jako věcný důkaz.

6. Krajské státní zastupitelství následně dne 7. 11. 2017 vydalo v této věci napadenou žádost o převzetí dotčeného trestního řízení. V této žádosti se uvádí, že v rámci prověřování bylo zjištěno, že české obchodní společnosti XY s.r.o. a stěžovatelky mají vazby na zahraniční společnosti obchodující s pohonnými hmotami od německých dodavatelů, které jsou dodávány polským koncovým odběratelům, přičemž funkcí těchto českých obchodních společností mělo být zajištění polských přepraviců a realizování plateb za zboží mezi jednotlivými obchodními partnery. Uvedené společnosti jsou ovládané osobami polské státní příslušnosti přímo podezřelými z páchaní prověřovaného podvodného obchodování s pohonnými hmotami. Byť existuje podezření, že stěžovatelka 1) se mohla dopustit zločinu neoprávněného podnikání podle § 251 odst. 1 a 3 písm. b) trestního zákoníku, dosud vyšlo najevo, že taková činnost byla prováděna z důvodu zastření faktických vztahů mezi subjekty zapojenými v řetězci a pro znesnadnění odhalení skutečnosti, že dochází k páchaní daňové trestné činnosti ke škodě Polské republiky. Trestnost jednání a případné zahájení trestního stíhání uvedených osob a subjektů jsou závislé zejména na prokázání konkrétní trestné činnosti polskými justičními orgány.

7. V souladu s § 108 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (dále jen „ZMJS“) vydalo krajské státní zastupitelství dne 7. 11. 2017 usnesení sp. zn. 1 KZN 4188/2016, kterým rozhodlo o dočasném upuštění od některých úkonů trestního řízení pro dotčený skutek.

8. Polská prokuratura přípisem ze dne 14. 12. 2017 odpověděla kladně na žádost o převzetí trestního řízení. Polská prokuratura uvedla, že rozhodnutím ze dne 13. 12. 2017 zahájila vyšetřování předmětné věci, které spojila s již existujícím vyšetřováním sp. zn. RP I Ds.2.2016. Současně polská prokuratura požádala o převedení v České republice zajištěných peněžních prostředků na bankovní účty prokuratury. Přílohou bylo zasláno uvedené rozhodnutí ze dne 13. 12. 2017 o zahájení a spojení přípravných řízení a dále pět rozhodnutí polské prokuratury ze dne 14. 12. 2017, kterými byly zajištěné peněžní prostředky (včetně prostředků stěžovatelek) podle dotčených ustanovení polského trestního řádu uznány jako věcné důkazy a zaevidovány jako důkazy v Informačním systému (SIP) polské prokuratury. Z odůvodnění plyne, že peněžní prostředky byly uznány jako věcné důkazy podle § 159 nařízení ministra spravedlnosti ze dne 7. 4. 2016

č. 508/2016 Sbírky zákonů Polské republiky, podle kterého je za věcný důkaz třeba uznat mezi jinými ty věci, které sloužily nebo byly určeny ke spáchání trestného činu, a které pochází přímo nebo nepřímo z trestné činnosti, což je u zajištěných peněžních prostředků splněno.

9. Přípisy ze dne 12. 1. 2018 krajské státní zastupitelství informovalo dotčené peněžní ústavy o vydání výše uvedených rozhodnutí. V přípisech bylo popsáno, že došlo k předání trestního řízení, které je nadále vedeno polskou prokuraturou pod sp. zn. RP I Ds.2.2016, že polská prokuratura rozhodla o uznání peněžních prostředků za věcné důkazy a že z těchto rozhodnutí vyplývá povinnost převést zajištěné peněžní prostředky na účet polské prokuratury, který byl uveden. Současně byla rozhodnutí polské prokuratury peněžním ústavům zaslána přílohou. Peněžní ústavy informovaly krajské státní zastupitelství v průběhu ledna a února roku 2018 o převedení prostředků na účty polské prokuratury. V případě stěžovatelky 1) šlo o peněžní prostředky ve výši (z jednotlivých účtů): 3 053,63 EUR; 117,11 EUR; 9 819,75 PLN; 10 935,83 PLN; 23 330,21 EUR; 24 520,71 PLN; 2 945 476,51 PLN a 59 705,95 CZK. V případě stěžovatelky 2) šlo o peněžní prostředky ve výši 12 709,09 PLN.

10. Dne 12. 1. 2018 obdrželo krajské státní zastupitelství podnět k výkonu dohledu od obou stěžovatelek. Z podnětů plyne, že stěžovatelky se domnívaly, že jsou v uvedeném trestním řízení v postavení podezřelých. Jednak uvedly, že proti rozhodnutí polské prokuratury o uznání peněžních prostředků za věcný důkaz podaly opravný prostředek a rozhodnutí není pravomocné, a dále konstatovaly, že z kusých informací, které jim byly českými i polskými orgány činnými v trestním řízení sděleny, dovozují, že došlo k předání trestního řízení do Polska, proti čemuž se ohrazují, neboť tento postup považují za alibistický, nezákonný a protiústavní.

11. Dne 15. 1. 2018 krajské státní zastupitelství odeslalo polské prokuratuře žádosti stěžovatelky 1), které obdrželo dne 13. 12. 2017, o zrušení zajištění peněžních prostředků a žádost o odstranění průtahů v řízení. Krajské státní zastupitelství zajistilo překlad uvedených žádostí do polského jazyka a vzhledem k předání trestního řízení je zaslalo polské prokuratuře k vyřízení. O daném postupu byl vyrozuměn zmocněnec stěžovatelky 1) přípisem ze dne 16. 1. 2018.

12. V této věci napadeným vyrozuměním vrchního státního zastupitelství ze dne 14. 3. 2018 bylo stěžovatelkám sděleno, že jejich podnět k výkonu dohledu nad krajským státním zastupitelstvím byl odložen jako nedůvodný. Vrchní státní zastupitelství uvedlo, že nelze dovodit, že trestní řízení nespadá do pravomoci orgánů Polské republiky a že účelu trestního řízení může být lépe dosaženo na území České republiky. Rovněž nelze dovodit, že předání věci by mohlo být v rozporu se závazky České republiky. Obsah prověřených spisů nasvědčuje tomu, že jednání prověřovaná v Polsku a v České republice spolu souvisela a přinejmenším zčásti popsáním způsobem jednaly stejné osoby v obou zemích. Důkazy nadto nasvědčují tomu, že prověřované jednání mělo původ v Polsku. Pro předání trestního řízení ohledně polských občanů není relevantní, že stěžovatelky se nacházejí na území České republiky. Při existenci souvislostí mezi oběma řízeními nelze souhlasit s tím, že není možné, aby se důkazy (zejména svědci) nacházely na území Polska. Současně se jeví jako pravděpodobnější, že nebudou vznikat průtahy v řízení díky jejich spojení, než by tomu bylo při oddělných řízeních v České republice a v Polsku. Předání trestního řízení naplnilo veškeré zákonné požadavky podle ZMJS. Předání trestního řízení také nebránilo předání zajištěných peněžních prostředků. Rozdílná právní

úprava v Polsku a v České republice sama o sobě nemůže způsobit nemožnost domáhat se vlastnických práv stěžovatelkami.

13. Dne 8. 3. 2018 se krajské státní zastupitelství dotázalo polské prokuratury, zda peněžní prostředky byly v pořádku přičteny ve prospěch jejich bankovního účtu. Stěžovatelka 1) následně podala žádost ze dne 11. 4. 2018 o zrušení zajištění účtů. Z žádosti plyne, že není důvod pro další zajištění bankovních účtů, když se na nich již nenachází žádné peněžní prostředky. Krajské státní zastupitelství odpovědělo přípisem ze dne 19. 4. 2018, že zajištění bude zrušeno po obdržení odpovědi polské prokuratury na výše specifikovaný dotaz ze dne 8. 3. 2018. Odpověď na uvedený dotaz obdrželo krajské státní zastupitelství od polské prokuratury dne 25. 4. 2018, tato se týkala pouze některých ze zajištěných účtů (včetně bankovních účtů stěžovatelek).

14. Napadeným usnesením krajského státního zastupitelství ze dne 2. 7. 2018 sp. zn. 1 KZN 4188/2016 bylo podle § 79f odst. 1 trestního řádu zrušeno zajištění peněžních prostředků stěžovatelek. V odůvodnění tohoto rozhodnutí krajské státní zastupitelství popsalo průběh dotčeného trestního řízení včetně jeho předání do Polska a zajištění peněžních prostředků stěžovatelek s tím, že dle sdělení peněžních ústavů byly ke dni 28. 2. 2018 všechny peněžní prostředky odeslány na účty polské prokuratury. Přes opakovanou urgenci se sice krajské státní zastupitelství na polské prokuratuře nedomohlo potvrzení o přijetí všech peněžních prostředků, avšak i přes tuto skutečnost lze z dosavadních zpráv a informací dospět k závěru, že došlo ke splnění povinnosti ze strany českých orgánů po převzetí věci justičními orgány Polské republiky. Trestní věc je nadále vedena výhradně cizozemskými justičními orgány a z doručených zpráv peněžních ústavů je potvrzeno, že peněžní prostředky prohlášené v Polsku za věcný důkaz se nacházejí na stanovených účtech tohoto orgánu. Z tohoto důvodu již není dalšího trvání zajištění věci třeba.

15. Posledním napadeným usnesením vrchního státního zastupitelství ze dne 9. 1. 2019 byly zamítnuty jako nedůvodné stížnosti stěžovatelek proti výše popsanému usnesení krajského státního zastupitelství. Vrchní státní zastupitelství uvedlo, že dlouhý časový odstup mezi vydáním dotčených usnesení byl způsoben komplikacemi při doručování usnesení krajského státního zastupitelství další dotčené právnické osobě, jejíž peněžní prostředky byly v řízení zajištěny, a to obchodní společnost Balotelli Limited se sídlem ve Velké Británii. Dále je v odůvodnění usnesení uvedeno, že stížnosti stěžovatelek z podstatné části směřovaly proti samotnému předání trestního řízení do Polska. Zákonost předání trestního řízení přitom již byla vrchním státním zastupitelstvím přezkoumána a nebylo shledáno žádné pochybení. K předání trestního řízení došlo zcela v souladu s § 105 a násl. ZMJS. K námitce stěžovatelek, že nemělo dojít k předání trestního řízení, neboť jsou právnickými osobami se sídlem v České republice, kde uskutečňovaly své podnikatelské aktivity a profit ze své činnosti měly také v České republice, uvedlo vrchní státní zastupitelství, že není podstatné, kde má právnická osoba sídlo a kde provozuje svou podnikatelskou činnost. Rozhodující je, že byla zapojena do jednání, které je součástí skutku, který je předmětem trestního řízení a spadá do působnosti cizího státu. U obou stěžovatelek bylo takové podezření důvodně dáno a jejich jednání bylo předmětem řízení, k jehož předání došlo. Při předání trestního řízení do ciziny nedochází k předání jednotlivých podezřelých, ale trestního řízení jako celku, pročež je nepodstatná námitka stěžovatelek, že mělo dojít k předání pouze části trestní věci týkající se podezřelých polských státních příslušníků. Dále nebylo zjištěno, že by předání trestního řízení bylo v rozporu se závazky České republiky vyplývajícími z mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách a že by vedlo ke

zhoršení postavení stěžovatelek. Ani v souvislosti s předáním peněžních prostředků nemohlo dojít k porušení práv stěžovatelek, když veškeré své námitky mohou i nadále uplatňovat, avšak musí tak činit vůči polským orgánům činným v trestním řízení. Vzhledem k tomu, že není pochyb o správnosti předání trestního řízení do Polska a stejně tak převedení zajištěných peněžních prostředků polské prokuratury, nemohlo krajské státní zastupitelství rozhodnout jinak než zrušit zajištění na bankovních účtech, na nichž se již žádné peněžní prostředky nenachází.

II.

Argumentace stěžovatelek

16. V ústavních stížnostech stěžovatelky poukázaly na to, že v probíhajícím trestním řízení došlo k zajištění jejich peněžních prostředků, které sice jako takové již bylo aprobováno Ústavním soudem v usnesení sp. zn. II. ÚS 894/17, avšak i Ústavní soud poukázal na to, že takové zatímní, zajišťovací opatření nemůže trvat libovolně dlouho. Stěžovatelky však nyní nemají povědomí, kde jsou peněžní prostředky z jejich účtů deponovány, jak dlouho tak tomu bude a kdy se k nim dostanou či kdy a jak o ně budou moci žádat. Stěžovatelky se dozvěděly, že došlo k předání trestního řízení do Polska, a to trestního řízení vedeného zejména proti osobám polské státní příslušnosti, přičemž nebylo vysvětleno, zda došlo k předání trestního řízení vedeného proti stěžovatelkám. Krajské státní zastupitelství předáním trestního řízení a peněžních prostředků stěžovatelek do Polska pochybilo, neboť pro takový postup nebyl zákonný důvod. Posuzované trestní řízení nespadá do působnosti orgánů Polské republiky a není možné uplatnit postup podle § 105 ZMJS, když stěžovatelky své podnikatelské aktivity uskutečňovaly v České republice a profit z těchto aktivit měly rovněž v České republice. Účelu trestního řízení nemůže být dosaženo lépe v Polsku než na území České republiky, a to s ohledem na možnosti, které poskytuje zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. Polské právní předpisy neumožňují stejný trestní postih stěžovatelek (např. zrušení právnické osoby) a předání trestního řízení nadto povede k neúměrnému prodloužení trestního řízení. Krajské státní zastupitelství je nadto ve věci nadále nečinné, nereaguje na žádosti stěžovatelek o zrušení zajištění peněžních prostředků.

17. Z popisu obsahu spisového materiálu poskytnutého vrchním státním zastupitelstvím nevyplývá, že byly splněny podmínky pro předání trestního řízení do cizího státu podle § 106 ZMJS. I v případě splnění zákonných podmínek pro předání trestního řízení do Polska, však takový postup není vhodný, neboť stěžovatelky se nenachází na území Polska, v České republice mají sídlo, administrativní prostory, zaměstnance atd. Povaha chráněných zájmů, o které ve věci jde, nadto vyžaduje projednání v České republice, když škoda měla být způsobena právě jí. Předání trestního řízení do Polska je dále nepřípustné podle § 91 odst. 1 písm. o) a p) ZMJS, neboť předání by bylo v rozporu se závazky České republiky vyplývajícími z mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách, konkrétně s právem na spravedlivý proces. Předáním trestního řízení by došlo ke zhoršení postavení stěžovatelek v trestním řízení. Z rozhodnutí polské prokuratury vyplývá, že polská strana hodlá postupovat tak, že peněžní prostředky stěžovatelek bude považovat za věcný důkaz, který bude deponovat na blíže neurčeném místě. Podle českého právního řádu však na zajištěné peněžní prostředky nelze nahlížet jako na věcný důkaz, na který se uplatňují zcela odlišná pravidla. Označením peněžních prostředků za věcný důkaz ztrácí stěžovatelky právo domáhat se zrušení či omezení zajištění zákonem daným postupem. Postupem polské prokuratury dochází k nepřípustnému obcházení českých právních předpisů.

18. Stěžovatelky dále upozorňují na zásadní aspekt rozhodný z ústavního pohledu, a to je vláda práva v zemi, do níž má být trestní řízení předáno. Stěžovatelkám je jasné, že s ohledem na stav právního státu v Polsku a polské legislativy, mělo-li by dojít k zajištění pohledávek na účtech stěžovatelek jako věcného důkazu a k převedení trestního řízení do Polska, peněžní prostředky by v dalších letech nebyly vydány a stěžovatelky by neměly žádné procesní nástroje, jak přezkoumat zákonnost takového postupu. Podle § 5 ZMJS nelze poskytnout cizozemskému orgánu mezinárodní justiční spolupráci, pokud by to bylo v rozporu s ústavním pořádkem České republiky nebo s takovou zásadou právního řádu České republiky, na které je třeba bez výhrady trvat. Mezi takové zásady jistě patří zásady obsažené v § 2 trestního řádu, stejně jako zásady obsažené v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práva a základních svobod (dále jen „Úmluva“). V doplnění ústavní stížnosti stěžovatelky uvedly, že se potvrdily obavy z nečinnosti polských orgánů činných v trestním řízení, když ani po několika měsících není stěžovatelkám známo, kde se nachází jejich peněžní prostředky a kde mohou žádat o jejich uvolnění. Soudní dvůr Evropské unie založil povinnost justičním orgánům členských států zabývat se tím, zda v daném případě existuje skutečné nebezpečí, že bude porušeno základní právo osoby, proti níž je uplatňován postup polské jurisdikce, na nezávislý soud. Vzhledem ke stavu polského soudnictví a nulové možnosti soudní ochrany stěžovatelek je jejich obava víc než opodstatněná.

19. Stěžovatelky dále ústavními stížnostmi brojily proti pokynům krajského státního zastupitelství, na základě kterých došlo k převedení jejich peněžních prostředků ze zajištěných účtů do Polska. ZMJS vyžaduje dodržení formálního postupu pro převzetí trestního řízení, přičemž tento v posuzované věci splněn nebyl. Předání a převzetí trestního řízení se týkalo prošetřované trestné činnosti polských osob a nikoli stěžovatelek. Orgány činné v trestním řízení se při posuzování převzetí a předání trestního řízení omezily na posuzování kritérií pro postavení prošetřovaných polských občanů, čímž zatížily svá rozhodnutí vadou. Ke zrušení zajištění věci ve smyslu § 79f odst. 1 trestního řádu pak nelze přistoupit s odůvodněním, že peněžní prostředky byly převedeny pod polskou jurisdikci, pokud byly převedeny nezákonně. Postup orgánů veřejné moci, kterým nezákonně vyňaly majetek stěžovatelek z české jurisdikce je nepřijatelný. Krajské státní zastupitelství přitom nechalo peněžní prostředky převést předtím, než nabyla právní moci rozhodnutí polské prokuratury o uznání peněžních prostředků za věcné důkazy. Stěžovatelky proti těmto rozhodnutím v Polsku podaly opravný prostředek a tato rozhodnutí nabyla právní moci až dne 6. 10. 2018. Pokud krajské státní zastupitelství rozhodlo o (zadalo pokyn k) převedení zajištěných peněžních prostředků do Polska před nabytím právní moci uvedeného rozhodnutí v Polské republice, zatížilo své rozhodnutí (postup) vadou.

20. V doplnění ústavní stížnosti stěžovatelky konstatovaly, že je jim nyní známo, že v Polské republice bylo o peněžních prostředcích polskou prokuraturou rozhodnuto jako o věcném důkazu a z toho důvodu měly být převedeny pod správu tohoto zahraničního orgánu činného v trestním řízení. Krajské státní zastupitelství proto vydalo pokyny bankám, aby příslušné peněžní prostředky převedly na účty polské prokuratury. Tento postup je nezákonný na úrovni mezinárodního, unijního i vnitrostátního práva. Stěžovatelky nebyly uznány vinnými, protože musí být považovány za nevinné. Nadto stěžovatelky nebyly a nejsou trestně stíhány českými orgány činnými v trestním řízení, ani jiného státu. Přesto jim byl majetek na českém území na základě nezákonného pokynu krajského státního zastupitelství nevratně odňat tím, že dotčené peněžní prostředky byly bezhotovostně převedeny přímo do moci cizího státu. Zahraniční prokuratura si přitom

mohla dožádat provedení úkonu na území České republiky, který ale musí být proveden v souladu s procesními předpisy dožádaného státu. České i evropské trestní procesní předpisy trvají na co možná nejméně invazivním postupu proti osobě, jejíž nevina se presumuje. Proto tyto předpisy neznají „odnětí“ elektronicky vedených finančních prostředků ani jejich „převzení“ na účet státního zastupitelství dožadujícího státu, ale pouze jejich zajištění. Účelem je zamezit zásahům do právní i faktické sféry věci, které by mohly změnit její charakter nebo hodnotu pro účely trestního řízení. V případě elektronicky vedených peněžních prostředků je takového účelu možno plně dosáhnout jejich zajištěním, s čímž výše uvedené právní předpisy *expressis verbis* počítají. Neexistuje žádný důvod peněžní prostředky převádět na účet českého státního zastupitelství či dokonce zahraniční prokuratury. Proto také české ani evropské právo takový nástroj trestního řízení nezná. Krajské státní zastupitelství musí postupovat v souladu s evropským a českým právním řádem a vyžít pouze ty postupy a nástroje, které tento právní řád zná. Kromě nezákonnosti pokynu k převzení peněžních prostředků do Polska jde také o pokyn nadbytečný, když stěžovatelky s danými peněžními prostředky na zajištěném účtu stejně nemohly disponovat. Elektronicky vedené peněžní prostředky nejsou a ani nemohou být věcným důkazem bez ohledu na právní názor polské prokuratury. Důkazní prostředek je definován Rámcovým rozhodnutím Rady 2003/577/SVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii jako předmět, listina nebo údaj, který může být předložen v trestním řízení. Elektronicky vedené peněžní prostředky v žádném případě nemohou být předloženy jako důkaz v trestním řízení. Naopak věcným důkazem může být podrobný výpis ze zajištěných účtů stěžovatelů, kde mohly být peněžní prostředky zajištěny v případě pravidelného a zákonného běhu věci.

21. Podáním ze dne 3. 4. 2020 stěžovatelky navrhly zrušení části § 79a odst. 1 trestního řádu, ve znění účinném od 1. 2. 2019, a to ve slovech: „Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu“. Tato slova by v označeném ustanovení měla být zrušena a nahrazena podmínkou, která bude požadovat vyšší míru vnitřního přesvědčení na straně orgánů činných v trestním řízení o tom, že určitá věc je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti a že zásah do práva osoby na pokojné užívání majetku je v konkrétním případě účelný. Uvedený návrh stěžovatelky odůvodnily tak, že jediná podmínka pro zajištění majetku spočívající v tom, že „zjištěné skutečnosti nasvědčují“, je nedostatečná, a to zejména pokud mají být zajištěny peněžní prostředky. Peněžní prostředky nejsou ničím jiným než prostředkem směny a dočasné odnětí dispozičních práv k nim je absolutním zásahem do vlastnického práva jejich vlastníka. Lakonicky řečeno, peníze, se kterými nemohu zaplatit, již *de facto* nejsou penězi a podobu zajištění zcela postrádají svůj smysl, účel a hodnotu. Oproti např. zajištění nemovitosti tak jsou vlastníku odepřeny všechny aspekty vlastnického práva včetně práva věc držet, užívat a požívat (kdežto při zajištění nemovitosti je vlastník omezen pouze na svých právech s věcí nakládat a věc zničit). Zajištění peněžních prostředků je tudíž závažnějším zásahem do práva osoby na pokojné užívání majetku než zajištění jiné věci, která není typickým prostředkem směny. Stěžovatelky ve svém podání provedly test proporcionality a dospěly k závěru, že napadené ustanovení (respektive podmínka „nasvědčujících skutečností“) neobstojí v testu potřebnosti, neboť nejde o nejšetrnější možnou variantu z hlediska základních práv. Napadené sousloví „zjištěné skutečnosti nasvědčují“ selhává v testu potřebnosti z důvodu příliš nízkého standardu, který klade na provedení vážného zásahu do práva osoby na pokojné užívání majetku, a z důvodu extrémní vágnosti, když pod napadené sousloví lze podřadit téměř cokoli. Legitimního cíle, kterým je zajištění peněžních prostředků pro následnou reparaci závažné (zejména) hospodářské kriminality, lze

dosáhnout i při nižší míře zásahu do základních práv, neboť si lze představit jiné znění napadeného ustanovení zvyšující nároky na prokázání důvodnosti zajištění věci ze strany orgánů činných v trestním řízení. Napadené ustanovení by mohlo zahrnovat požadavek na „odůvodněný předpoklad, že došlo ke spáchání trestného činu a důvodné podezření, že určitá věc je nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti“ a dále „důvodnou obavu, že se zajišťovaná věc stane pro orgány činné v trestním řízení nedosažitelnou nebo bude pro účely trestního řízení podstatně změněna její povaha nebo vlastnosti a nelze účelu zajištění věci dosáhnout jiným, šetrnějším způsobem“.

III.

Řízení před Ústavním soudem

22. Ústavní soud si vyžádal spis krajského státního zastupitelství vedený pod sp. zn. 1 KZN 4188/2016 a vyzval krajské státní zastupitelství a vrchní státní zastupitelství, aby se vyjádřily k ústavní stížnosti.

23. Krajské státní zastupitelství ve svém vyjádření doručeném Ústavnímu soudu dne 4. 6. 2018 shrnulo dosavadní průběh trestního řízení a uvedlo, že důsledkem převzetí trestního řízení polskými orgány a vydání rozhodnutí, kterými byly peněžní prostředky v Polsku uznány za věcný důkaz, je povinnost takovýto důkaz poukázat na příslušný účet polské prokuratury, když v době předání a převzetí trestního řízení zajištění peněžních prostředků stále trvalo a současně nebyl v žádosti o převzetí trestního řízení uplatněn požadavek na vrácení zajištěných peněžních prostředků. Krajské státní zastupitelství proto zaslalo uvedená rozhodnutí polské prokuratury s přípisem jednotlivým peněžním ústavům tak, aby podle nich bylo postupováno, neboť jde o jediný možný postup po předání trestního řízení podle § 105 ZMJS. Práva stěžovatelek nejsou předáním trestního řízení zkrácena, když tyto mohou své další námitky a stížnosti uplatňovat v rámci trestního řízení vedeného v Polsku.

24. Vrchní státní zastupitelství ve svém vyjádření ze dne 30. 5. 2018 po shrnutí průběhu řízení uvedlo, že nelze souhlasit s námitkou o průtazích v řízení, které mají spočívat v tom, že krajské státní zastupitelství nerozhodlo o žádosti stěžovatelky 1) o zrušení zajištění peněžních prostředků, když ta byla správně předána k vyřízení polské prokuratuře. Zcela nedůvodná je i námitka, že krajské státní zastupitelství odkládá peněžní prostředky na neznámé místo bez vědomí a souhlasu stěžovatelek, když tyto prostředky byly v souladu s rozhodnutím polské prokuratury převedeny na její účet, o čemž byli stěžovatelky vyrozuměny. Převodem peněžních prostředků nemohlo dojít k porušení práv stěžovatelek, když veškeré své námitky mohou nadále uplatňovat v trestním řízení v Polsku. Je pochopitelné, že rozhodnutí, včetně rozhodnutí týkající se zajištěných peněžních prostředků, jsou od okamžiku převzetí trestního řízení činěna podle polské právní úpravy. Námitky stěžovatelek proti samotnému předání trestního řízení jsou shodné s námitkami uplatněnými v rámci podnětu k výkonu dohledu vrchního státního zastupitelství. Vrchní státní zastupitelství shrnulo důvody, pro které neshledalo tyto námitky důvodnými.

25. Vzhledem k částečnému vyhovění ústavním stížnostem Ústavní soud uvedená vyjádření stěžovatelkám k replice nezasílal. Ve smyslu § 44 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), rozhodl Ústavní soud ve věci bez konání ústního jednání, neboť od něj nebylo lze očekávat další objasnění věci.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

26. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnosti byly podány osobami k tomu oprávněnými, splňují i ostatní zákonem stanovené náležitosti a Ústavní soud je k jejich projednání příslušný. Stěžovatelky jsou právně zastoupeny v souladu s požadavky § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. K jednotlivým napadeným rozhodnutím a zásahům orgánu veřejné moci stran přípustnosti a včasnosti ústavních stížností shledal následující:

IV.A) K usnesením krajského státního zastupitelství a vrchního státního zastupitelství, kterými bylo zrušeno zajištění peněžních prostředků stěžovatelek a zamítnuta stížnost proti takovému rozhodnutí:

27. Jednou z podmínek projednání ústavní stížnosti stanovených § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je vyčerpání všech procesních prostředků, které stěžovateli zákon k ochraně jeho práv poskytuje (§ 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu), před podáním samotné ústavní stížnosti. V případě, že k takovému vyčerpání procesních prostředků nedojde, je ústavní stížnost nepřipustná. Tato ustanovení jsou pak zákonným promítnutím principu subsidiarity ústavní stížnosti, kdy Ústavní soud má vystupovat jako poslední garant základních práv a svobod, který zásadně nevstupuje do řízení v době, kdy se lze efektivní ochrany domoci před obecnými soudy [srov. stanovisko pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 43/16 ze dne 15. 11. 2016 (394/2016 Sb.)]. Z výše naznačeného pravidla, že ústavní stížností by měla být napadána zásadně konečná a pravomocná meritorní rozhodnutí, připustil Ústavní soud ve své rozhodovací praxi výjimky, jež se týkají takových dílčích a pravomocných rozhodnutí, která uzavírají určitou část řízení, ačkoliv řízení ve věci samé ještě neskončilo. Musí však být kumulativně splněny dvě podmínky: rozhodnutí musí být způsobilé bezprostředně a citelně zasáhnout do ústavně zaručených základních práv a svobod a je třeba, aby se námitka porušení těchto práv a svobod omezovala jen na příslušné stadium řízení, v němž bylo o takové otázce rozhodnuto, tedy aby již nemohla být v rámci dalšího řízení (např. při použití opravných prostředků proti meritornímu rozhodnutí) efektivně uplatněna [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 441/04 ze dne 12. 1. 2005 (N 6/36 SbNU 53)].

28. Jak potvrzuje rozhodovací činnost Ústavního soudu, výše popsanou výjimku představuje i rozhodování orgánů činných v trestním řízení týkající se zajišťování peněžních prostředků či obecně zajišťování věcí [srov. např. nález ze dne 20. 10. 2015 sp. zn. II. ÚS 3662/14 (N 187/79 SbNU 121), nález ze dne 14. 11. 2017 sp. zn. III. ÚS 24/17 (N 210/87 SbNU 429) a nález ze dne 13. 3. 2018 sp. zn. II. ÚS 1367/17 (N 46/88 SbNU 623) a ostatně také usnesení ze dne 9. 5. 2017 sp. zn. II. ÚS 894/17 týkající se prvního zajištění peněžních prostředků stěžovatelek ve stejném trestním řízení]. I proti výše označeným usnesením krajského státního zastupitelství a vrchního státního zastupitelství, kterými bylo zrušeno zajištění peněžních prostředků na účtech stěžovatelek, je tudíž ústavní stížnost přípustná, neboť stěžovatelky vyčerpaly jim dostupné opravné prostředky. Ústavní stížnost je také včasná, když stěžovatelky podaly ústavní stížnost dne 25. 2. 2019 a usnesení vrchního státního zastupitelství jim bylo doručeno dne 11. 1. 2019.

IV.B) K vyrozumění vrchního státního zastupitelství a k tvrzeným zásahům krajského státního zastupitelství:

IV.B.1) K tvrzenému zásahu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v předání trestního řízení do Polska

29. Stěžovatelky ústavní stížností napadly také žádost krajského státního zastupitelství o převzetí trestního řízení Polskou republikou zaslanou polské prokuratuře podle § 106 a § 107 ZMJS. V této části stěžovatelky brojí proti samotnému předání trestního řízení do Polska.

30. Pro zodpovězení otázky, zda je ústavní stížnost proti takové žádosti přípustná, musel Ústavní soud nejprve posoudit, zda je žádost rozhodnutím ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu anebo je možné ji podřadit pod jiný zásah orgánu veřejné moci. Podle § 106 ZMJS je předání trestního řízení do cizího státu možné pouze na základě žádosti státního zástupce a po podání obžaloby na základě žádosti soudu. Prvotním hybatelem předání trestního řízení do cizího státu je tak státní zástupce (soud) a žádost o předání je prvním formálním úkonem tohoto procesu ve vztahu k cizímu státu. „Vnitrostátně“ žádosti o předání trestního řízení předchází vydání usnesení o dočasném upuštění od některých úkonů trestního řízení podle § 108 ZMJS (proti kterému není přípustná stížnost), neboť předání trestního řízení do cizího státu má suspenzivní účinek na trestní řízení v České republice. Ani jeden z právě uvedených úkonů však nepředstavují završení procesu předání trestního řízení do cizího státu. Žádost, jak ostatně logicky plyne právě z jejího označení, musí být cizím státem akceptována, tj. tento stát musí trestní řízení převzít. Předání trestního řízení do cizího státu tak není autoritativním rozhodnutím státního zástupce (soudu), naopak se jeho dokončení nenachází pod kontrolou českého orgánu činného v trestním řízení, který je závislý na rozhodnutí cizího státu, do něž trestní řízení zamýšlí předat. Na žádost o převzetí trestního řízení pak nelze pohlížet jako na rozhodnutí ve smyslu „výsledku řádné rozhodovací pravomoci daného orgánu“ (viz také bod 36 tohoto nálezu).

31. Vedle toho z judikatury Ústavního soudu plyne, že „jiným zásahem orgánu veřejné moci“, proti němuž se lze rovněž domáhat ochrany ústavní stížností [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy], se zpravidla rozumí převážně jednorázový, protiprávní, a zároveň protiústavní útok takového orgánu vůči základním ústavně zaručeným právům (svobodám), který v době útoku představuje trvalé ohrožení po právu existujícího stavu, přičemž takový útok sám není výrazem (výsledkem) řádné rozhodovací pravomoci těchto orgánů a jako takový se vymyká obvyklému přezkumnému či jinému řízení. Důsledkům takového zásahu orgánu veřejné moci, neplynoucímu z příslušného rozhodnutí, nelze čelit jinak než ústavní stížností, respektive nálezem Ústavního soudu, obsahujícím zákaz takového zásahu [srov. nález ze dne 30. 11. 1995 sp. zn. III. ÚS 62/95 (N 78/4 SbNU 243), nález ze dne 23. 4. 2015 sp. zn. I. ÚS 1549/11 (N 83/77 SbNU 197), nález sp. zn. IV. ÚS 1463/18 ze dne 31. 7. 2018 aj.].

32. Jak uvedeno výše, žádost o převzetí trestního řízení určená cizímu státu není rozhodnutím ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu, avšak její předložení cizímu státu bezpochyby v obecné rovině může zasáhnout do základních práv a svobod stran dotčeného trestního řízení (kupříkladu nesplněním zákonných podmínek pro předání trestního řízení podle § 105 ZMJS, které právě namítají stěžovatelky v nyní posuzované věci, či jinak). Pokud pak předání trestního řízení do cizího státu je schopné zasáhnout do základních práv a svobod stěžovatelek a tvrzený zásah není výsledkem řádné rozhodovací pravomoci orgánu činného v trestním řízení, musí jít o „zásah orgánu veřejné moci“ podle § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu. K požadavku nemožnosti čelit důsledkům zásahu jinak než ústavní stížností popsáného výše citovanou

judikaturou nutno doplnit, že tento částečně ustoupil, když zejména ve věcech týkajících se přípravného řízení trestního je vyžadováno, aby se dotčené subjekty před podáním ústavní stížnosti domáhaly nápravy v rámci soustavy státního zastupitelství (viz také bod 35 tohoto nálezu). Stěžovatelky tento předpoklad splnily, když namítaly nezákonnost a protiústavnost předání trestního řízení do Polska v podnětu k výkonu dohledu ze dne 11. 1. 2018.

33. Ústavní soud tudíž shledal, že stěžovatelky ústavní stížnosti v části brojící proti žádosti krajského státního zastupitelství fakticky brojí proti zásahu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v předání trestního řízení do Polska, proti němuž je ústavní stížnost přípustná. Ústavní stížnost je také včasná, neboť lhůta pro její podání se odvíjí od doručení vyrozumění vrchního státního zastupitelství o výsledku výkonu dohledu, jak bude uvedeno níže (jako posledního procesního prostředku, který zákon stěžovatelkám k ochraně jejich práva poskytuje).

IV.B.2) K tvrzenému zásahu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v udělení pokynu peněžním ústavům k převedení zajištěných peněžních prostředků z účtů stěžovatelek na účet polské prokuratury:

34. Stěžovatelky ústavní stížností ze dne 25. 2. 2019 brojily proti „opatření Krajského státního zastupitelství ze dne 28. 2. 2018“, kterými mělo být rozhodnuto o převodu peněžních prostředků stěžovatelek. Ze spisu krajského státního zastupitelství Ústavní soud zjistil, že uvedená opatření neexistují. Z obsahu ústavní stížnosti a jejího petitu lze dovodit, že stěžovatelky měly na mysli přípisy, kterými krajské státní zastupitelství kontaktovalo peněžní ústavy s tím, že došlo k předání trestního řízení a přílohou zaslalo rozhodnutí polské prokuratury o uznání peněžních prostředků na zajištěných účtech za věcné důkazy. Stěžovatelky o uvedených konkrétních úkonech nemohly vědět s ohledem na omezený přístup do trestního spisu. Výše uvedený postup krajského státního zastupitelství však nepředstavuje samostatné rozhodnutí a Ústavní soud shledal, že v tomto rozsahu stěžovatelky brojí proti tzv. „jinému zásahu“ krajského státního zastupitelství spočívajícímu v udělení pokynu peněžním ústavům k převedení peněžních prostředků na účet polské prokuratury, což stěžovatelky učinily již ústavní stížností podanou dne 18. 4. 2018, v níž se vymezují proti převedení peněžních prostředků do Polska. Vzhledem k tomu, že i ve vztahu k uvedenému postupu týkajícímu se zajištěných peněžních prostředků stěžovatelky brojily podáním podnětu k výkonu dohledu vrchním státním zastupitelstvím podle zákona o státním zastupitelství, vyčerpaly jim dostupné procesní prostředky k ochraně svého práva podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a i v tomto rozsahu je tak ústavní stížnost přípustná. Stejně tak lhůta k podání ústavní stížnosti byla zachována, když se tato lhůta odvíjí od doručení vyrozumění vrchního státního zastupitelství o výsledku výkonu dohledu, jak bude uvedeno níže (jako posledního procesního prostředku, který zákon stěžovatelkám k ochraně jejich práva poskytuje).

IV.B.3) K vyrozumění vrchního státního zastupitelství:

35. Ústavní soud ve své rozhodovací činnosti již opakovaně dovodil, že podnět k výkonu dohledu podle zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním zastupitelství“), může představovat efektivní procesní prostředek nápravy, který je v takových případech nutno před podáním ústavní stížnosti vyčerpat, tj. obecně řečeno stěžovatelé se musí před podáním ústavní stížnosti domáhat nápravy v rámci soustavy státního zastupitelství [srov. náleze ze dne 2. 3. 2015 sp. zn. I.

ÚS 1565/14 (N 51/76 SbNU 691) a nález ze dne 9. 4. 2020 sp. zn. II. ÚS 2597/18, dále např. usnesení ze dne 28. 8. 2014 sp. zn. II. ÚS 2166/14 (U 14/74 SbNU 623) a usnesení ze dne 1. 4. 2016 sp. zn. III. ÚS 254/16]. Jak je vysvětleno v bodech 29 až 34 tohoto nálezu, Ústavní soud považuje podnět k výkonu dohledu za efektivní prostředek nápravy také v případech tam uvedených zásahů, jichž se mohou orgány činné v trestním řízení dopustit, souvisejících s předáním trestního řízení do cizího státu, případně vydáním pokynu k převádění zajištěných peněžních prostředků.

36. Logickým důsledkem právě uvedeného je, že v takových případech je proti následnému výsledku výkonu dohledu, s nímž není stěžovatel spokojen, přípustná ústavní stížnost. Ústavní soud v nálezu ze dne 14. 3. 2017 sp. zn. II. ÚS 3173/16 (N 44/84 SbNU 499) implicitně shledal, že vyrozumění státního zastupitelství o výsledku výkonu dohledu jest rozhodnutím ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu, proti němuž je ústavní stížnost přípustná, neboť ústavní stížnost meritorně posoudil a vyrozumění státních zastupitelství podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil. Takový závěr je přitom v souladu s doktrinálním výkladem pojmu „rozhodnutí“, ke kterému se Ústavní soud opakovaně přihlásil [srov. usnesení ze dne 6. 1. 1997 sp. zn. III. ÚS 16/96 (U 1/7 SbNU 325), usnesení ze dne 23. 4. 2003 sp. zn. II. ÚS 801/02 a nález ze dne 17. 3. 2009 sp. zn. IV. ÚS 2239/07 (N 57/52 SbNU 267)] a podle kterého není podstatné, jak je akt správního orgánu (či orgánu soudního a orgánu činného v trestním řízení) označen, ale je nutno posuzovat jeho věcný obsah, konkrétně zda je výsledkem řádné rozhodovací pravomoci daného orgánu a zda daný orgán dotčeným aktem autoritativním a právní moci schopným způsobem zasáhl do právní sféry fyzické nebo právnické osoby (dále také viz Wagnerová, Eliška a kol. Zákon o Ústavním soudu s komentářem. Praha: Nakladatelství ASPI, a. s., 2007, § 72 a § 75).

37. Zákon o státním zastupitelství upravuje dohled jako nástroj umožňující kontrolu v rámci hierarchických vztahů uvnitř soustavy státních zastupitelství a opravňuje „dohledové“ státní zastupitelství k ingerenci do trestního řízení vedeného nižším státním zastupitelstvím, které je povinno se pokyny „dohledového“ státního zastupitelství řídit. Výkon dohledu je tak zákonem svěřenou pravomocí státního zastupitelství, která bezpochyby může mít dopad do právní sféry stran trestního řízení. Současně má státní zastupitelství vykonávající dohled povinnost podle § 16a zákona o státním zastupitelství vyrozumět o výsledku dohledu toho, kdo k jeho výkonu dal podnět, pročez uvedené vyrozumění, které musí být vydáno jako završení procesu výkonu dohledu, lze pro účely řízení před Ústavním soudem považovat za rozhodnutí dle § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Takový závěr, plynoucí již z nálezu sp. zn. II. ÚS 3173/16, o přípustnosti ústavní stížnosti směřující proti vyrozumění státního zastupitelství, kterým je sdělován výsledek provedeného dohledu, ostatně potvrzují i další rozhodnutí Ústavního soudu, v nichž byla vyrozumění státních zastupitelství podrobena (kvazi)meritornímu přezkumu [srov. usnesení ze dne 4. 12. 2018 sp. zn. IV. ÚS 2095/18, usnesení ze dne 11. 12. 2018 sp. zn. IV. ÚS 614/18, usnesení ze dne 3. 1. 2019 sp. zn. III. ÚS 3965/18, usnesení ze dne 9. 4. 2019 sp. zn. II. ÚS 920/19, usnesení ze dne 7. 1. 2020 sp. zn. III. ÚS 3677/19, usnesení ze dne 9. 1. 2020 sp. zn. II. ÚS 4137/19 a mnoho dalších].

38. Ústavní soud neshledal důvodu odchýlit se od uvedeného dosavadního výkladu, a tudíž uzavřel, že ústavní stížnost stěžovatelek proti vyrozumění vrchního státního zastupitelství je taktéž přípustná. Ústavní stížnost je v tomto rozsahu včasná, když byla podána dne 18. 4. 2018 a stěžovatelky byly o výsledku výkonu dohledu vrchním státním zastupitelstvím vyrozuměny dne 21. 3. 2018.

IV.C) K tvrzenému zásahu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v nečinnosti:

39. Nečinností orgánů činných v trestním řízení se Ústavní soud již zabýval. Nečinnost představuje také tzv. jiný zásah do základních práv stěžovatele [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky a dále § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů; srov. nálezy sp. zn. III. ÚS 2952/16 ze dne 26. 9. 2017 (N 178/86 SbNU 831)], přičemž i v případě nečinnosti orgánů činných v trestním řízení v jeho přípravné fázi je třeba vyžadovat s ohledem na zásadu subsidiarity ústavní stížnosti, aby se dotčený subjekt nejprve domáhal nápravy podústavními prostředky, v tomto případě v rámci soustavy státního zastupitelství (§ 157a trestního řádu a v případě stěžovatelek, které jsou v dotčeném trestním řízení toliko v postavení zúčastněných osob, podnět či stížnost podle § 16a a § 16b zákona o státním zastupitelství). V této věci se stěžovatelka 1) domáhala odstranění průtahů spočívajících v nerozhodnutí o žádosti o zrušení zajištění peněžních prostředků na účtech podáním ze dne 8. 12. 2017, přičemž skutečnost, že se v tomto podání odkázala na § 157a trestního řádu, nemůže jít stěžovatelce k tíži, neboť s ohledem na počáteční fázi trestního řízení neměla v daném okamžiku relevantní informace o svém postavení v něm. Současně obě stěžovatelky poukazyvaly na průtahy v řízení v podnětech k výkonu dohledu nad krajským státním zastupitelstvím ze dne 11. 1. 2018. Vzhledem k výše uvedenému Ústavní soud shledal, že stěžovatelky vyčerpaly jim dostupné procesní prostředky k ochraně svého práva podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost proti zásahu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v nečinnosti je přípustná. Ústavní stížnost je také včasná, když byla podána dne 18. 4. 2018 a stěžovatelky byly o výsledku výkonu dohledu vrchním státním zastupitelstvím vyrozuměny dne 21. 3. 2018.

V.

Vlastní posouzení

40. Po seznámení se s napadenými rozhodnutími a vyžádaným spisovým materiálem, Ústavní soud shledal, že ústavní stížnost je důvodná, a to v části týkající se namítaného porušení základních práv stěžovatelek postupem spočívajícím v převedení zajištěných peněžních prostředků do Polské republiky a následným vyrozuměním vrchního státního zastupitelství.

41. Stěžovatelky v první ústavní stížnosti namítly, že peněžní prostředky z jejich zajištěných bankovních účtů byly odkloněny na jim neznámé místo do Polské republiky, přičemž tyto námitky byly v průběhu řízení před Ústavním soudem modifikovány jako námitky proti samotnému převedení těchto prostředků polské prokuratuře. Stěžovatelky především uvedly, že na zajištěné peněžní prostředky nelze nahlížet jako na věcný důkaz, který lze bez dalšího poskytnout cizímu státu pro účely jím vedeného trestního řízení, byť by podle práva daného státu peněžní prostředky byly věcným důkazem.

42. Ústavní soud ve své rozhodovací činnosti mnohokrát zdůraznil, že možnost jeho ingerence do rozhodování orgánů činných v trestním řízení v přípravném řízení je nutno vykládat přísně restriktivním způsobem. Tato kasační intervence má své místo pouze v případech zjevného porušení kogentních ustanovení podústavního práva, kdy se postup orgánů činných v trestním řízení zcela vymyká ústavnímu a zákonnému procesněprávnímu rámci a tyto vady nelze v soustavě orgánů činných v trestním řízení již nikterak odstranit [srov. nálezy ze dne 28. 3. 2007 sp. zn. II. ÚS 336/06 (N 56/44 SbNU 719), nálezy ze dne 11. 11. 2010 sp. zn. II. ÚS 1940/10 (N 222/59 SbNU 207) a nálezy ze

dne 30. 8. 2011 sp. zn. II. ÚS 655/11 (N 144/62 SbNU 225)]. Ústavní soud je tak povolán ke korigování excesů, jež jsou výrazem svévole orgánů činných v trestním řízení, projevem nepřijatelné libovůle.

43. Porušení principu zákazu libovůle promítající se do porušení práva na spravedlivý proces může nastat v důsledku procesního postupu orgánu činného v trestním řízení, který se přímo dotýká práv osoby na řízení zúčastněné a který nemá jakýkoli normativní základ. Jinak řečeno, porušení spravedlivého procesu může nastat v situaci, kdy orgán činný v trestním řízení postupuje zcela svévolně způsobem, který zakazuje čl. 2 odst. 2 Listiny, podle nějž lze státní moc uplatňovat jen způsobem, který stanoví zákon. Pokud orgán činný v trestním řízení postupuje způsobem, který zákon nepředvídá a neumožňuje, porušuje tím práva účastníků na řádně vedené (soudní) řízení. Jeho jednání se pro účastníky řízení stává zcela nepředvídatelným. Činí-li tak navíc ve vztahu k majetku zúčastněné osoby (§ 42 trestního řízení), porušuje právo dotčeného jednotlivce vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 Listiny [srov. obdobně nález ze dne 30. 1. 2008 sp. zn. II. ÚS 642/07 (N 25/48 SbNU 291), nález ze dne 20. 10. 2015 sp. zn. II. ÚS 3662/14 (N 187/79 SbNU 121) nebo nález ze dne 13. 3. 2018 sp. zn. II. ÚS 1367/17 (N 46/88 SbNU 623)].

44. Zajištění věcí v přípravném řízení trestním představovalo dlouhodobě v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních komplikovanou agendu. Značné zjednodušení v této oblasti mezinárodní justiční spolupráce mezi členskými státy Evropské unie přineslo zavedení příkazu k zajištění, a to na základě Rámcového rozhodnutí Rady 2003/577/SVV ze dne 22. 7. 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii (dále jen „rámcové rozhodnutí 2003/577“), které je na vnitrostátní úrovni provedeno v § 226 až 238 ZMJS.

45. Ústavní soud podotýká, že od 16. 8. 2018, kdy nabyl účinnosti zákon č. 178/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (respektive od 22. 5. 2017, kdy uplynula transpoziční lhůta Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. 4. 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech, dále jen „směrnice o evropském vyšetřovacím příkazu“), je opatřování důkazních prostředků v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních významně ovlivněno také touto úpravou. Vzhledem k tomu, že tato úprava však nebyla a ani nemohla být v dotčeném trestním řízení užita, Ústavní soud při posouzení ústavních stížností vyšel ze znění ZMJS účinného v době předání trestního řízení do Polska a převedení zajištěných peněžních prostředků polské prokuratury, tj. ze znění účinného do 15. 8. 2018.

46. Podle rámcového rozhodnutí 2003/577 a jemu odpovídající české zákonné úpravě v ZMJS ve znění účinném do 15. 8. 2018 bylo třeba rozlišovat mezi zajištěním za účelem zajištění důkazního prostředku a za účelem následné konfiskace majetku (čl. 3 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2003/577), přičemž důkazním prostředkem se rozumí předměty, listiny nebo údaje, které mohou být předloženy v trestním řízení [čl. 2 písm. e) rámcového rozhodnutí 2003/577] a majetkem se rozumí jakýkoli majetek, hmotný nebo nehmotný, movitý nebo nemovitý, právní listiny a dokumenty dokládající nárok na tento majetek nebo podíl na tomto majetku, o kterých se příslušný justiční orgán vydávajícího státu domnívá, že je výnosem z trestného činu nebo celkově nebo částečně hodnotě takového výnosu odpovídá nebo je nástrojem trestného činu nebo předmětem takového trestného činu [čl. 2 písm. d) rámcového rozhodnutí 2003/577]. Pro který z uvedených účelů byl příkaz k zajištění vydán, uvede vydávající orgán také v osvědčení (jednotném formuláři,

jenž je přílohou rámcového rozhodnutí 2003/577), které je spolu s příkazem k zajištění vykonávajícímu orgánu zasíláno.

47. Rozlišování mezi zajištěním majetku pro účely konfiskace a zajištěním důkazních prostředků v České republice na základě příkazu k zajištění věci vydaného justičním orgánem jiného členského státu mělo zásadní dopad na zacházení s uvedenými věcmi v průběhu dalšího řízení. Zatímco u důkazních prostředků se počítalo s jejich podmíněným (dočasným) předáním vydávajícímu orgánu za přiměřeného užití § 67 odst. 1 a 3 ZMJS, u věcí zajištěných za účelem propadnutí nebo zabrání (konfiskace) jejich zajištění trvá do doby výkonu rozhodnutí o uznání rozhodnutí justičního orgánu jiného členského státu, kterým bylo vysloveno propadnutí nebo zabrání hodnoty uvedené v příkazu k zajištění, případně do doby zrušení nebo omezení zajištění, pokud v jiném členském státu došlo k zrušení příkazu nebo k zrušení anebo omezení zajištění (srov. § 233 odst. 9 a § 236 ZMJS ve znění účinném do 15. 8. 2018; dále také čl. 6 a 10 rámcového rozhodnutí 2003/577).

48. Pokud tedy podle předestřené právní úpravy došlo k zajištění věci za účelem dokazování, tato věc byla předána justičnímu orgánu jiného členského státu a uvedený orgán měl povinnost danou věc vrátit do České republiky, ledaže se český justiční orgán vrácení věci (výslovně) vzdal (§ 233 odst. 9 a § 236 odst. 2 ZMJS ve znění účinném do 15. 8. 2018). Vzdát se vrácení věci do České republiky podle této úpravy je však možné toliko v případě, že tomu nebrání práva třetích osob.

49. Oproti tomu když je věc zajištěna za účelem propadnutí nebo zabrání, zajištění trvá do doby výkonu rozhodnutí o uznání rozhodnutí justičního orgánu jiného členského státu, kterým bylo vysloveno propadnutí nebo zabrání hodnoty (pokud není dříve rozhodnuto o zrušení či omezení zajištění). Zajištěná věc tak neopouští Českou republiku a v dalším nakládání s ní je vyčkáváno na pravomocné rozhodnutí justičního orgánu jiného členského státu. Postup uznání a výkonu rozhodnutí jiného členského státu ukládajícího propadnutí nebo zabrání majetku nebo věci je upraven v § 278 až 298 ZMJS.

50. Vedle toho je v posuzované věci relevantní právní úprava předání a převzetí trestního řízení upravená v § 105 až 117 ZMJS, z níž však výslovně neplyne, jak nakládat při předání trestního řízení se zajištěným majetkem. Jediná úprava týkající se zajištěného majetku v rámci předání trestního řízení je obsažena v § 107 odst. 1 písm. e) ZMJS, podle kterého se do žádosti o převzetí trestního řízení uvede informace o trvání zajištění věci a majetku. Dané ustanovení je třeba vykládat tak, že zajištění po předání trestního řízení nadále trvá v České republice a pro jakékoli další nakládání s ním je vyžadován postup mezinárodní justiční spolupráce podle výše popsaných ustanovení ZMJS. Nelze akceptovat, že by předáním trestního řízení bez dalšího přešel do právní sféry jiného státu jakýkoli zajištěný majetek ve vlastnictví třetích osob zcela bez záruk jinak stanovených ZMJS, trestním řádem a konečně i ústavním pořádkem České republiky. Takový logický výklad je podpořen i výkladem jazykovým. Podle § 107 odst. 1 písm. f) ZMJS se do žádosti o převzetí trestního řízení uvede také „požadavek na vrácení věcného důkazu, pokud je k žádosti připojen a je zapotřebí v České republice“ a podle § 107 odst. 2 ZMJS se k žádosti „věcné důkazy připojí, pokud je to s ohledem na jejich povahu možné, jinak se připojí jejich seznam a popis, včetně označení jejich vztahu k trestnímu řízení.“ Bylo-li by úmyslem zákonodárce, aby byl s předáním trestního řízení automaticky předáván také zajištěný majetek, ustanovení § 107 ZMJS by takovou skutečnost jistě zmiňovalo. Dané ustanovení však explicitně hovoří o připojení (a vrácení) věcného důkazu, kdežto o zajištěném majetku se pouze „uvádí informace“. Takový výklad je dále podpořen i

interním předpisem Nejvyššího státního zastupitelství, konkrétně čl. 96 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2013 (ZA), o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, podle kterého posuzuje-li státní zástupce důvodnost předání trestního řízení do cizího státu, vezme zejména v úvahu i to, zda v trestním řízení v České republice jsou zajištěny věci, jiné majetkové hodnoty nebo majetek. Pokud by věci, jiné majetkové hodnoty či majetek automaticky přecházely spolu s trestním řízením, nebylo by třeba důkladně zvažovat, zda je předání trestního řízení vůbec vhodné. Posledně uvedený procesní postup však nelze akceptovat.

51. Výše uvedené lze shrnout tak, že při předání trestního řízení podle § 105 a násl. ZMJS se automaticky nepřevádí zajištěné věci či jiné majetkové hodnoty. Pro další zacházení s nimi je nutno postupovat podle běžných právních norem regulujících nakládání se zajištěnými věcmi v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních. Cizozemskému justičnímu orgánu spolu s trestním řízením se fyzicky předají pouze důkazní prostředky, a to pouze dočasně. Cizozemský justiční orgán má povinnost předané důkazní prostředky vrátit do České republiky, ledaže se české justiční orgány takového vrácení výslovně vzdají, což však mohou učinit pouze v tom případě, že tomu nebrání práva třetích osob. Současně peněžní prostředky zajištěné na účtu u peněžního ústavu jako výnosy z trestné činnosti v souladu s definicemi obsaženými v čl. 2 písm. d) a e) rámcového rozhodnutí 2003/577 a na něho navazující úpravou v ZMJS nelze chápat jako důkazní prostředky. Nelze s nimi tudíž před předáním ani po předání trestního řízení zacházet jako s věcným důkazem, ale pro nakládání s nimi je nutno vždy postupovat podle dotčených ustanovení trestního řádu (§ 79a a násl. trestního řádu před předáním trestního řízení) a ZMJS (§ 226 a násl. a § 278 a násl. ZMJS, případně § 39 a násl. a § 118 a násl. ZMJS po předání trestního řízení).

52. V nyní posuzované věci při převzetí trestního řízení polská prokuratura vydala rozhodnutí, kterými uznala zajištěné peněžní prostředky za věcný důkaz, přiřadila jim spisové značky a požádala o jejich zaslání na své bankovní účty. Krajské státní zastupitelství následně zaslalo přípispeněžním ústavům, u nichž byly vedeny zajištěné účty, spolu s rozhodnutími polské prokuratury o tom, že zajištěné peněžní prostředky se uznávají za věcné důkazy a s pokynem, aby tyto peněžní prostředky byly zaslány na bankovní účty polské prokuratury. Tento postup shledalo vrchní státní zastupitelství správným při výkonu dohledu a nepřijalo žádná opatření. Po odeslání veškerých zajištěných peněžních prostředků peněžními ústavu do Polska krajské státní zastupitelství zrušilo zajištění dotčených účtů a vrchní státní zastupitelství stížnost stěžovatelek proti tomuto rozhodnutí zamítlo. Vzhledem k výše vyložené právní úpravě je zjevné, že takový postup nemůže obstát.

53. I kdyby Ústavní soud mohl akceptovat, že by k peněžním prostředkům zajištěným na účtu u peněžního ústavu bylo lze přistupovat jako k důkazním prostředkům (což je postup, který podle v této věci vydaných rozhodnutí polské prokuratury volí v Polské republice), nebylo by možné tyto peněžní prostředky podle zákonné úpravy obsažené v ZMJS bez dalšího předat polským orgánům činným v trestním řízení. ZMJS dovoluje toliko předání podmíněné vrácením důkazu a vrácení se lze vzdát pouze, nebrání-li tomu práva třetích osob, což by v nyní posuzované věci s ohledem na práva stěžovatelek zjevně splněno nebylo.

54. Zejména však není možné v souladu s výkladem dotčené právní úpravy uvedeným výše, aby na peněžní prostředky na účtu u peněžního ústavu zajištěné jako výnosy z trestné činnosti bylo nahlíženo jako na důkazní prostředek, protože krajské státní

zastupitelství mělo zvolit zcela jiný procesní postup, a to při předání trestního řízení do Polska informovat polskou prokuraturu o zajištěných věcech a majetku [§ 107 odst. 1 písm. e) ZMJS], vyčkat, zda bude polskými justičními orgány vydán příkaz k zajištění uvedených zajištěných věcí a majetku a v takovém případě pak postupovat podle § 226 a násl. ZMJS, přičemž jakékoli zaslání peněžních prostředků na účty polských justičních orgánů by bylo možné až po případném rozhodnutí o jejich propadnutí či zabrání, a to v souladu s § 278 a násl. ZMJS. Z vyjádření krajského státního zastupitelství k podané ústavní stížnosti stejně jako ze spisu vedeného tímto orgánem činným v trestním řízení plyne, že po převzetí dotčeného trestního řízení polskou prokuraturou započalo vykonávat veškeré úkony v souladu s pokyny tohoto zahraničního orgánu činného v trestním řízení. Takový postup by byl zcela v pořádku, pokud by krajské státní zastupitelství v poskytování uvedené součinnosti postupovalo v souladu s dotčenými ustanoveními ZMJS. Krajské státní zastupitelství však zvolilo postup nepředvídaný jakoukoli právní normou, když peněžní prostředky zajištěné na účtech u peněžních ústavů nechalo převést na účty polské prokuratury.

55. Nadto krajské státní zastupitelství zaslalo pokyn peněžním ústavům k převedení zajištěných peněžních prostředků, přestože nevědělo, zda jsou rozhodnutí polské prokuratury o uznání peněžních prostředků za věcné důkazy pravomocná, neboť stěžovatelky měly proti těmto rozhodnutím práva podat opravný prostředek, což učinily. Tato rozhodnutí tak nabyla právní moci až o několik měsíců později, jak plyne z vyjádření stěžovatelek. Ve spisu krajského státního zastupitelství je pak založen přípis jednoho z dotčených peněžních ústavů, který nechtěl převod prostředků uskutečnit do okamžiku potvrzení právní moci polské prokuratury. Krajské státní zastupitelství namísto zesílení obezřetnosti ve svém postupu poté opakovaně vyzvalo dotčený peněžní ústav k převodu peněžních prostředků bez normativního podkladu.

56. Takový postup nelze z ústavněprávního hlediska aprobovat, neboť je právě výrazem svévole orgánů činných v trestním řízení a jako takový je nepřipustným zásahem do práva na spravedlivý proces stěžovatelek a jejich práva vlastnit majetek.

57. Ústavní soud dodává, že ve zbytku, tj. v části, v níž stěžovatelky brojí proti usnesení krajského státního zastupitelství a usnesení vrchního státního zastupitelství, jimiž bylo zrušeno zajištění peněžních prostředků stěžovatelek a zamítnuta stížnost proti takovému rozhodnutí, dále proti zásahu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v předání trestního řízení do Polska a proti zásahu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v nečinnosti v dotčeném řízení, jsou ústavní stížnosti zjevně neopodstatněné.

58. K námitkám stěžovatelek směřujícím proti samotnému předání trestního řízení do Polska nutno uvést, že všechny zákonné podmínky pro předání trestního řízení podle § 105 a násl. ZMJS byly v posuzované věci naplněny. České orgány činné v trestním řízení prověřováním zjistily, že veškerá potenciální trestná činnost na území České republiky měla být prováděna pro znesnadnění odhalení skutečnosti, že dochází k páchaní daňové trestné činnosti ke škodě Polské republiky, a z důvodu zastření faktických vztahů mezi subjekty zapojenými v řetězci. Případná trestnost jednání zjištěného na území České republiky by byla závislá na prokázání konkrétní trestné činnosti polskými justičními orgány. Nebyly zjištěny ani žádné skutečnosti, které by odůvodňovaly existenci nějakého z důvodů uvedených v § 91 odst. 1 písm. o) a p) ZMJS, když stěžovatelky tvrdily, že by mohlo v trestním řízení vedeném v Polsku docházet k porušování jejich práva na spravedlivý proces. I v případě vydání osoby do cizího státu může být právo na spravedlivý proces důvodem nepřipustnosti takového vydání v mimořádných případech,

kdy je prokázáno reálné nebezpečí, že v případě vydání bude osobě v dožadujícím státu flagrantním způsobem odepřena spravedlnost. Při aplikaci takového východiska i na postup předání trestního řízení v posuzované věci není možné takové nebezpečí shledat. Případně méně závažné nedostatky či nesrovnalosti v řízení v cizím státu, které nedosahují intenzity flagrantního odepření spravedlnosti, nemohou být samy o sobě důvodem nepřipustnosti předání trestního řízení.

59. K námitkám tvrdícím nečinnost krajského státního zastupitelství Ústavní soud konstatuje, že takové pochybení nelze v posuzované věci shledat. Ze spisu krajského státního zastupitelství plyne, že orgány činné v trestním řízení bezodkladně vykonávaly veškeré úkony spojené s předáním trestního řízení, vyhotovovaly překlady nezbytných písemností do polského jazyka a opačně a ve věci nedocházelo k žádným obdobím neaktivity či nečinnosti. Pokud stěžovatelky pak namítají, že nebylo rozhodnuto o žádosti stěžovatelky 1) o zrušení zajištění peněžních prostředků, tato byla krajskému státnímu zastupitelství doručena dne 13. 12. 2017, avšak již dne 7. 11. 2017 bylo v souladu s § 108 ZMJS vydáno usnesení o dočasném upuštění od některých úkonů trestního řízení pro dotčený skutek právě v souvislosti s předáním trestního řízení.

60. Konečně nelze přisvědčit ani námitkám směřujícím proti usnesení krajského státního zastupitelství a vrchního státního zastupitelství, kterými bylo zrušeno zajištění peněžních prostředků stěžovatelek a zamítnuta stížnost proti takovému rozhodnutí. Tato usnesení byla sice vydána v důsledku protiústavního postupu krajského státního zastupitelství spočívajícího v udělení pokynu peněžním ústavům k převedení zajištěných peněžních prostředků z účtů stěžovatelek, jak je popsán výše, neboť peněžní prostředky z účtů již byly odeslány do Polska, avšak fakticky těmito napadenými usneseními došlo k postupu ve prospěch stěžovatelek, tj. odblokování jejich bankovních účtů. Není tak jasné, jak by zrušením zajištění, kterého se v předcházející fázi trestního řízení stěžovatelky domáhaly, mohlo dojít k nepřipustnému zásahu do základních práv stěžovatelek, což ostatně ani stěžovatelky blíže nevysvětlují.

VI.

Návrh na zrušení části § 79a odst. 1 trestního řádu

61. Podle § 64 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu je ten, kdo podal ústavní stížnost za podmínek uvedených v § 74 tohoto zákona, oprávněn podat návrh na zrušení zákona nebo jeho jednotlivých ustanovení podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy České republiky. Ustanovení § 74 zákona o Ústavním soudu vyžaduje, aby se návrh na zrušení vztahoval k takovému ustanovení zákona (či jiného právního předpisu), jehož uplatněním nastala skutečnost, která je předmětem ústavní stížnosti. Posouzení stanovené podmínky přitom náleží do kompetence senátu Ústavního soudu [srov. čl. 1 odst. 2 písm. b) rozhodnutí pléna Ústavního soudu o aťahování působnosti ze dne 25. března 2014 č. Org. 24/14; č. 52/2014 Sb.].

62. Ústavní soud shledal, že návrh stěžovatelek uvedenou podmínku nesplňuje. Stěžovatelky se domáhají zrušení části ustanovení § 79a odst. 1 trestního řádu, podle kterého (ve znění účinném od 1. 6. 2015 do 17. 3. 2017) byly zajištěny peněžní prostředky na jejich účtech. V nyní posuzované věci však stěžovatelky nebrojí proti samotnému zajištění peněžních prostředků českými orgány činnými v trestním řízení, nýbrž – obecně řečeno – brojí proti dalšímu nakládání se zajištěnými peněžními prostředky a předání trestního řízení do Polska. Nadto zajištění peněžních prostředků na účtech stěžovatelek již bylo předmětem samostatné ústavní stížnosti, která byla odmítnuta pro zjevnou

neopodstatněnost usnesením sp. zn. II. ÚS 894/17 a právě v tomto řízení by byla dána přímá souvislost mezi ústavní stížností napadenými rozhodnutími a ustanovením § 79a trestního řádu. O takové souvislosti však v nyní posuzované věci nelze hovořit, neboť zajištění peněžních prostředků stěžovatelek podle § 79 odst. 1 trestního řádu není předmětem řešené ústavní stížnosti. Z těchto důvodů musel Ústavní soud akcesorický návrh stěžovatelek na zrušení § 79a odst. 1 trestního řádu ve slovech „*Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu*“ odmítnout jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným.

VII. Závěr

63. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud shledal ústavní stížnost stěžovatelek důvodnou v části, ve které směřovala proti postupu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v udělení pokynu peněžním ústavům k převedení zajištěných peněžních prostředků, a proti vyrozumění vrchního státního zastupitelství ze dne 14. 3. 2018 č. j. 8 VZN 288/2017-24, kterým byl tento postup v rámci vykonaného dohledu shledán za zákonný. Podle § 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) a b) zákona o Ústavním soudu jí v této části vyhověl (výrok I), vyrozumění vrchního státního zastupitelství zrušil (výrok II) a přikázal krajskému státnímu zastupitelství, aby, pokud je to možné, obnovilo stav před porušením ústavně zaručených práv stěžovatelek (výrok III).

64. V části, ve které stěžovatelky brojily proti usnesení krajského státního zastupitelství a vrchního státního zastupitelství, zásahu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v předání trestního řízení do Polska a zásahu krajského státního zastupitelství spočívajícímu v nečinnosti v dotčeném řízení, byly ústavní stížnosti podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu odmítnuty pro zjevnou neopodstatněnost. Vedle toho byl také odmítnut akcesorický návrh stěžovatelek na zrušení části ustanovení § 79a trestního řádu podle § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným (výrok IV).

65. Pokud jde o příkaz krajskému státnímu zastupitelství, aby obnovilo stav před porušením ústavně zaručených práv stěžovatelek (výrok III), bude nynějším úkolem krajského státního zastupitelství pokusit se vyžádat peněžní prostředky od polských justičních orgánů zpět do České republiky. Pouze pokud by následně bylo postupováno podle zákonné úpravy mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních (vydání příkazu k zajištění ve smyslu rámcového rozhodnutí 2003/577 polskými justičními orgány), mohlo by být uvažováno o (opětovném) zajištění peněžních prostředků pro účely trestního řízení vedeného v Polsku.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 12. května 2020

Jan Filip
předseda senátu